

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-01-29

§ 24**Svar på motion av Jonas Segersam (KD) om stärkt upphandlingsarbete
KSN-2016-2648****Beslut**

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Reservation

Jonas Segersam (KD) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Yrkande

Jonas Segersam (KD) yrkar bifall till motionen.

Sammanfattning

Jonas Segersam (KD) har i motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 december 2016 föreslagit fullmäktige att stärka kommunens upphandlingsarbete genom ett antal åtgärder som återges i motionen.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot Jonas Segersams (KD) yrkande om bifall till motionen och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla föreliggande förslag.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 7 december 2018.

Handläggare
Afzelius Susanne
Anderson Tomas

Datum
2019-01-30

Diarienummer
KSN-2016-2648

Kommunfullmäktige

Motion av Jonas Segersam (KD) om stärkt upphandlingsarbete

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Jonas Segersam (KD) har i motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 december 2016 föreslagit fullmäktige att:

- ge kommunstyrelsen i uppdrag att initiera en översyn och komma med förslag på upphandlingsfunktionen i kommunen kan förbättras genom exempelvis förbättrad samordning och ökad kompetens. I uppdraget bör ingå en inventering av vad upphandlingar skulle kunna betyda på områden där verksamheten idag bedrivs i egen regi, ekonomiskt och på andra sätt. Samtidigt bör nya lämpliga områden för upphandling enligt LOV identifieras.
- ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att upphandla närproducerad mat i enlighet med "Sandvikenmodellen". Dessutom bör det ingå i uppdraget att presentera en modell för att den mat som produceras vid stiftelsen Jälla ska inköpas och användas inom kommunen.
- ge äldre nämnden i uppdrag att alla omsorgsboenden upphandlas enligt LOV, även de boenden som bedrivs i egen regi bör då också följa LOV-regelverket. Detta arbetssätt bör även prövas på flera områden inom nämndens verksamhet. Detta för att säkerställa en god och hög kvalitet inom den viktiga äldreomsorgen.
- kommunstyrelsen får i uppdrag att identifiera områden där funktions- och innovationsupphandling kan användas som form för att dels kostnadsoptimera verksamheter, men framför allt att hitta nya utvecklingsområden.

- ge kommunstyrelsen i uppdrag att inleda en förhandling med landstinget i syfte att samordna hjälpmedelscentralen så att man kan uppnå upphandlings- och samordningsvinster på det området i stället för att som idag ha två olika hjälpmedelscentraler för barn och för vuxna
- ansöka om medlemskap i Varuförsörjningsnämnden (där landstinget i Uppsala län är värdlandsting) med syfte att få ner kostnaderna för inköp av exempelvis inköp av sjukvårdsartiklar.

Motionen återges som **bilaga**.

Beredning

Kommunledningskontoret har berett ärendet i samråd med omsorgsförvaltningen.

Föredragning

I mars 2018 antog kommunfullmäktige en ny policy för upphandling och inköp med tillhörande riktlinjer. Av policyn framgår att kommunstyrelsen ansvarar för att samordna styrningen av all upphandling inom kommunen, medan varje nämnd och bolag ansvarar för inköpsbehoven inom sina respektive ansvarsområden. Kommunstyrelsen svarar för upphandling av kommun- och koncerngemensamma avtal.

Uppsala kommuns upphandlingsorganisation har under senare år genomgått en omfattande översyn och utveckling. För att möta ett ökat behov av kvalificerat upphandlingsstöd har organisationen stärkts och en tidigare delad organisation har förts samman under kommunstyrelsen. Genom upphandlingsfunktionen stödjer kommunstyrelsen verksamheterna vid upphandlings- och inköpsfrågor.

Kommunstyrelsen konstaterar att det redan har genomförts och pågår utvecklingsarbete inom kommunens upphandlingsfunktion i linje med identifierade behov. Någon översyn av upphandlingsfunktionen enligt förslagen i motionen bedöms inte behövas.

I fråga om funktionsupphandlingar konstaterar kommunstyrelsen att Uppsala kommun redan i dag arbetar med funktionsupphandlingar där det är möjligt och relevant. Eftersom upphandlingarna utgår från verksamheternas behov och efterfrågan är det främst utifrån detta som upphandlingarnas inriktning bestäms.

När det gäller förslaget om att äldrenämnden ska få i uppdrag att upphandla alla boenden enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) kan följande anföras.

I enlighet med kommunallagen beslutar kommunfullmäktige varje mandatperiod om ett program med mål och riktlinjer för kommunalt finansierad verksamhet som utförs av privata utförare. Med stöd i programmet och de lagar som styr verksamheterna har nämnderna egen rådighet att organisera verksamheten inom sina ansvarsområden utifrån de förutsättningar som fullmäktige beslutar.

I maj 2018 antog äldrenämnden ett uppdaterat program för kommunalt finansierad äldreomsorg som korresponderar till det program som fullmäktige antagit. I programmet redogör äldrenämnden för nämndens syn på samspelet med egenregi, privata och andra externa aktörer inom kommunens service till äldre.

För närvarande är omkring en fjärdedel av platserna inom äldreomsorgen upphandlade enligt lagen om valfrihetssystem, LOV. Nämnden prövar kontinuerligt drifts- och upphandlingsform för vård- och omsorgsboenden i takt med att de avtal som reglerar verksamheten löper ut. Oberoende av vilka upphandlingsformer som tillämpas finns det lika möjligheter för enskilda att välja vilket vård- och omsorgsboende de önskar flytta till.

När det gäller förslaget i motionen om att utreda möjligheten att upphandla närproducerad mat enligt Sandvikenmodellen, och att använda mat som produceras vid Jälla Egendom, pågår redan arbete i enlighet med intentionerna i motionen.

Kommunledningskontoret har utifrån ett uppdrag i Mål och budget 2018 tagit fram en strategisk plan för att växla till ekologisk mat och öka andelen närodlade råvaror i kommunens verksamhet. Inom upphandlingsfunktionen har ett antal åtgärder genomförts i linje med handlingsplanen under året. Exempelvis har upphandlingar delats upp och leverantörträffar hållits i syfte att öka andelen närproducerade råvaror.

För Jälla Egendoms del beslutade kommunstyrelsen i december 2017 att ställa om jordbruket vid Jälla till ekologiskt och leverera en större andel mat till kommunens verksamhet.

När det gäller motionärens förslag om medlemskap i Varuförsörjningsnämnden konstaterar kommunstyrelsen att nämnden är ett samarbete mellan landsting och regioner för att samordna upphandlingar och varuförsörjning av förbrukningsvaror. Uppsala kommun har idag möjlighet att delta i Varuförsörjningsnämndens upphandlingar till en kostnad av 1,5 procent av det totalt köpta beloppet, men har ingen möjlighet att påverka upphandlingarnas utformning då kommunen inte kan vara medlem. Uppsala kommun använder idag bland annat nämndens avtal gällande urologiskt material.

Vad gäller förslaget om att förhandla med Region Uppsala om en gemensam hjälpmedelscentral skulle en hopslagning beröra även Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp och Östhammars kommuner, som Uppsala kommun samordnat driver hjälpmedelscentral med inom det så kallade HUL-samarbetet. Därför kan Uppsalas kommun inte ensamt fatta beslut i enlighet med motionen. En process för en kommun- och regiongemensam hjälpmedelscentral måste utgå från en grundlig analys av vilka samordningsvinster som faktiskt finns, mot bakgrund av att kommunernas och regionernas målgrupper och ansvar inom huvudmannaskapen skiljer sig åt.

Med föredragningen ovan anses motionen vara besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Motion angående stärkt upphandlingsarbete

I Sverige sker offentliga upphandlingar för i runda slängar 600 miljarder kronor varje år. Av dessa gäller knappt hälften kommunerna, och räknar man in kommunala bolag rör majoriteten av upphandlingarna kommunerna.

4 av 10 upphandlingar rör anläggningsarbeten. I dag har vi en debatt om vinster i välfärden. Det är beklagligt att av de medel som kommunerna lägger ut på privata företag är det bara de som rör den kvinnodominerade sektorn vård och omsorg som ifrågasätts av vissa under devisen "vinster i välfärden". Vinster som görs inom den mansdominerade anläggningsbranschen är det aldrig någon som ifrågasätter.

Inköp och samverkan med privata företag sker till största delen genom upphandlingar enligt LOU och den nyare LOV (lag om offentlig upphandling och lag om valfrihetssystem).

Upphandlingar är ett kraftfullt verktyg för offentlig verksamhet att få önskat utfall genom att ge de rätta förutsättningarna. Det kräver god kunskap om den aktuella marknaden, och en hög kompetens i genomförandet. Genom upphandlingar kan man både sänka kostnaderna och få en bättre kvalitet dels genom att anlita entreprenörer, men också genom att konkurrensutsätta och på det sättet förbättra den egna verksamheten.

Att egenregin gynnas av konkurrens visar sig inte minst i Uppsala, där vår egen Vård och Omsorg tillhör en av de få vårdverksamheterna i egen regi som går runt ekonomiskt, annars finns tyvärr alltför många exempel på "förluster i välfärden".

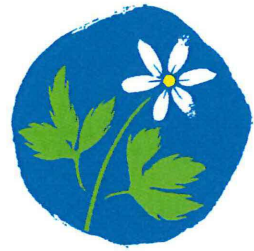
Vi Kristdemokrater vill utveckla kommunens upphandlingsverksamhet. Det bör ske genom att ge uppdrag att höja kompetensen och identifiera nya områden där upphandlingar kan genomföras. Det är viktigt att ha en trimmad upphandlingsorganisation, och även kunna utvärdera och följa upp gjorda upphandlingar så att de krav som ställts också verkligen följs under avtalstiden.

Det finns också en rad specifika förbättringsområden varav vi här identifierar några.

Funktions- och innovationsupphandlingar är ett sätt att få ett bättre utfall i upphandlingen genom att överlåta åt leverantören att bestämma hur önskad vara eller tjänst utformas - det viktiga är att man får den funktion man beställt. Även innovationer kan uppmuntras genom att lägga in den typen av parametrar i upphandlingsunderlaget, och på så vis drivs utvecklingen framåt inte bara i den egna verksamheten utan också i själva upphandlingen.

När det gäller mat tycker vi det är märkligt att inte kommunen själv köper den mat som produceras på den egna stiftelsen Jälla. Vi tror också det finns många sätt att utveckla just inköpen av mat så att vi får en bättre kvalitet. I Sandviken har man valt att upphandla kött från slakterier som kan identifiera vilken gård köttet har sitt ursprung från. Detta gynnar mindre leverantörer och ger ett liknande resultat som om man skulle ha kunnat lägga in "närodlat" som en parameter (vilket det sägs att man inte kan). På det sättet kan man faktiskt välja att ta bort ekologiskt som krav genom att man får en god kvalitet på detta sätt i stället. I det aktuella fallet är det ett för övrigt ett Uppsalaföretag som vann upphandlingen (Andersson och Tillman).

När det gäller sjukvårdsartiklar och förbrukningsmaterial inom vård och omsorg finns ett utvecklat

samarbete mellan ett antal landsting i regionen i form av en gemensam nämnd, Varuförsörjningsnämnden. Genom att ansluta sig till denna skulle Uppsala kommun sannolikt kunna tjäna en hel del pengar på minskade kostnader.

Ett närliggande område är hjälpmedel. Där har Uppsala kommun ett samarbete med länets kommuner, både i utprovning och utformning av specialdesignade hjälpmedel, men också i form av mer standardiserade produkter som man kan tjäna pengar på att köpa in i större mängd. I dag finns två hjälpmedelcentraler i Uppsala, en för vuxna i kommunens regi, och en för barn i landstingets. Vi tror att det kan finnas samordningsfördelar genom att sammanföra dessa och föreslår därför att detta bör provas.

Slutligen skulle vi gärna se en ökad användning av LOV på tillämpliga områden. Samtliga landsting i Sverige har idag LOV när det gäller primärvården. Uppsala kommun har förutom när det gäller hemtjänst även infört detta för särskilda boenden för äldre. Vi anser att denna reform bör utvecklas till att gälla fler äldreboenden. Inte minst den senaste upphandlingen av nio äldreboenden där en liten aktör som la ett anbud 25% under kommunens eget (som låg ungefär i samma nivå som samtliga större vårdföretag) visar hur omodernt LOU är, i alla fall i det utförande som upphandlingen genomfördes. Majoritetens företrädare har stått i talarstolen i kommunfullmäktige och kritiserat alliansen för lägsta prisupphandlingar inom äldreomsorgen, och så är det just det som de själva genomför. Det finns dock en gräns för hur lågt man kan pressa kostnaderna. Inom en arbetskraftintensiv verksamhet som omsorgen innebär minskade kostnader med nödvändighet en sämre personaltäthet. Vi skulle hellre se att LOV infördes för samtliga boenden, även kommunens egna, för att öka transparensen och möjligheten att styra verksamheten.

Kristdemokraterna föreslår kommunfullmäktige besluta

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att initiera en översyn och komma med förslag på upphandlingsfunktionen i kommunen kan förbättras genom exempelvis förbättrad samordning och ökad kompetens. I uppdraget bör ingå en inventering av vad upphandlingar skulle kunna betyda på områden där verksamheten idag bedrivs i egen regi, ekonomiskt och på andra sätt. Samtidigt bör nya lämpliga områden för upphandling enligt LOV identifieras.

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att upphandla närproducerad mat i enlighet med "Sandvikenmodellen". Dessutom bör det ingå i uppdraget att presentera en modell för att den mat som produceras vid stiftelsen Jälla ska inköpas och användas inom kommunen.

att ge äldre-nämnden i uppdrag att alla omsorgsboenden upphandlas enligt LOV, även de boenden som bedrivs i egen regi bör då också följa LOV-regelverket. Detta arbetssätt bör även provas på flera områden inom nämndens verksamhet. Detta för att säkerställa en god och hög kvalitet inom den viktiga äldreomsorgen.

att kommunstyrelsen får i uppdrag att identifiera områden där funktions- och innovationsupphandling kan användas som form för att dels kostnadsoptimera verksamheter, men framför allt att hitta nya utvecklingsområden.

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inleda en förhandling med landstinget i syfte att samordna hjälpmedelscentralen så att man kan uppnå upphandlings- och samordningsvinster på det området i stället för att som idag ha två olika hjälpmedelscentraler för barn och för vuxna

att ansöka om medlemskap i Varuförsörjningsnämnden (där landstinget i Uppsala län är värdlandsting) med syfte att få ner kostnaderna för inköp av exempelvis inköp av sjukvårdsartiklar.

Uppsala 2016-12-08

Jonas Segersam (KD)